

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 30.11.1961, sp. zn. 3 Cz 62/61, ECLI:CZ:NS:1961:3.CZ.62.1961.1

Číslo: 20/1962

Právní věta: Jde o závažné porušení povinnosti manželky (§§ 15 a 19 zák. o právu rod.) a matky (§§ 35 a násl. cit. zák.), jestliže navrhovatelka opustila své dítě, odjela do ciziny a nevrátila se. Tuto skutečnost je třeba hodnotit jak z hlediska spoluviny na rozvratu manželství, tak i z hlediska schopnosti k výchově dětí.

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 30.11.1961

Spisová značka: 3 Cz 62/61

Číslo rozhodnutí: 20

Číslo sešitu: 2

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Manželství, Manželství - rozvod, Výchova dítěte

Předpisy: 265/1949 Sb. § 15

§ 19

§ 35

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Okresní soud Brno-město rozhodl rozsudkem, který se stal pravomocným, že manželství uzavřené mezi účastníky dne 30. března 1946 se rozvádí z viny odpůrce; jedno z dětí účastníků bylo svěřeno do výchovy a výživy otce a druhé dítě bylo svěřeno do výchovy a výživy matky; náhrada osobních potřeb pro nezletilé děti vyměřena nebyla a styk rodičů s dětmi nebyl upraven.

Nejvyšší soud rozhodl ke stížnosti pro porušení zákona podané předsedou Nejvyššího soudu, že rozsudkem okresního soudu byl porušen zákon.

Odůvodnění:

Z obsahu rozvodového spisu vychází najevo, že navrhovatelka je rodem Francouzka, že uzavření manželství s odpůrcem získala československé státní občanství a podržela si současně státní občanství francouzské. Podle zprávy Krajské správy min. vnitřní odejela navrhovatelka v únoru 1957 na řádný cestovní pas do Francie, přičemž jí byl povolen pobyt na dobu 6 týdnů. Odvezla s sebou i svého mladšího syna. Ve stanovené lhůtě se nevrátila do ČSSR a bylo proti ní zahájeno vyšetřování pro nedovolené opuštění republiky. Toto vyšetřování bylo však rozhodnutím krajského prokurátora podle § 193 odst. 1 písm. a) tr. zák. přerušeno, když navrhovatelka požádala o prodloužení pobytu,

později o vystěhování do Kanady, jak je patrné ze zprávy ministerstva zahraničních věcí.

Vina odpůrce na rozvratu a rozvodu manželství zjištěna byla spolehlivě, neboť odpůrce po odjezdu navrhovatelky z republiky žije ve společné domácnosti s jinou ženou, s níž má dítě. V tomto nedovoleném poměru shledal soud právem zavinění odpůrce na hlubokém a trvalém rozvratu manželství. Dospěl přitom k závěru, že vina odpůrce na manželském rozvratu je výlučná.

Závěr soudu o výlučné vině odpůrce neodpovídá však výsledku řízení. Soud zúžil problematiku manželského rozvratu účastníků jen do jedné stránky jejich spolužití a posuzoval věc jen z hlediska manželské nevěry odpůrce. Zákon o právu rodinném ukládá manželům povinnost, aby spolu žili, byli si věrni a vzájemně si pomáhali a aby společně se starali o svoji rodinu a především tedy i o výchovu dětí. Naše společnost svěřuje výchovu dětí především jejich rodičům, spatřujíc záruku řádné výchovy dětí v první řadě ve spořádaném a v souladném spolužití obou rodičů. Ve výchově dětí stát rodičům všestranně pomáhá, přičemž v rámci své pomoci zvláště o matky a děti. Proto také v případech, kdy rodiče spolu nežijí, svěřují soudy při rozhodování o tom, komu z rodičů spolu nežijících mají dítě do výchovy svěřit, dítě především matce, je-li matka řádnou ženou a je-li její mateřská péče a láska k dítěti ověřena péčí o dítě zpravidla již od jeho narození.

Leč tyto své mateřské povinnosti navrhovatelka závažným způsobem porušila, když pod záminkou návštěvy příbuzných ve Francii odjela do Kanady ke své matce, u níž žije od té doby nepřetržitě, ačkoli lhůta povolená jí k této návštěvě již dávno uplynula. Navrhovatelka se odvolává ve svém písemném vyjádření na to, že její matka je stará a že jí nemůže opustit. Přehlíží však, že tuto svou povinnost k matce – která ostatně nežije osaměle, jak je z výsledků řízení patrné, neboť žije se sestrou navrhovatelky a její rodinou – plní na úkor své povinnosti k vlastnímu dítěti, které v důsledku svého odjezdu z republiky opustila a dodnes se k němu nevrátila. Toto porušení mateřských povinností je tím závažnější, že navrhovatelka při svém výslechu na československém zastupitelském úřadu v Kanadě sama vypověděla, jak těžce nese její starší syn toto odloučení a jak jím citově trpí. I když údaje navrhovatelky o tom, že výchova jejího syna je v dosavadním výchovném prostředí zanedbána, jsou do značné míry vyvráceny svědectvím tety odpůrce, ji i z výpovědi této svědkyně patrné, že dítě odloučení od matky neslo velmi těžce, že po ní toužilo a že teprve v poslední době se uklidnilo. Jestliže tedy navrhovatelka i za těchto okolností se zdržuje i nadále trvale v Kanadě, nehodlá se do vlasti vrátit a žádá dokonce o povolení k vystěhování do Kanady, pak tuto okolnost nutno hodnotit jako závažné provinění navrhovatelky jak vůči jejím povinnostem matky, tak i vůči jejím povinnostem manželky ve smyslu §§ 15 a 19 zák. o právu rodinném.

Okresní soud pro Brno-město tedy pochybil, jestliže z tohoto hlediska jednání navrhovatelky neposuzoval a nevyvodil z něho závěr, že zanedbáním povinností navrhovatelky vůči jejímu synu, a tedy i vůči její rodině, manželský rozvrat, který byl způsoben cizoložstvím odpůrce, se prohloubil a dovršil, a že tedy i navrhovatelka je spoluvinná na rozvratu a tím i rozvodu manželství.

Z téhož hlediska měl soud posoudit i zájem dětí při rozhodování o tom, komu z rozvedených rodičů svěří děti do výchovy a výživy. Pokud jde o výchovu a výživu dětí na dobu po rozvodu, není soud vázán návrhy účastníků, nýbrž rozhoduje jen podle zájmů nezletilých dětí, přičemž zájmy těchto dětí jsou shodné se zájmy naší společnosti. Naše společnost má totiž zájem na tom, aby z dětí vyrůstali řádní a uvědomělí občané, milující svou vlast, v níž se narodili, a byli vychováváni tak, aby z nich vyrostli platní členové pokrokové lidské společnosti. Neměl se proto soud řídit prohlášením otce dětí, že souhlasí s tím, aby nezletilé dítě účastníků, které je t. č. v Kanadě u matky, bylo i nadále u matky ponecháno, i když otec s tím jen pro přechodnou dobu souhlasil. Není totiž v zájmu dítěte, která je synem občana socialistického státu a rovněž občanem tohoto státu, aby bylo vychováváno v cizí zemi, v prostředí, jež je ovládáno zcela jinými názory a v němž je zcela jiný způsob života, nežli je tomu v našem státě. Je v zájmu dítěte, aby bylo vychováváno ve své vlasti, když tato vlast mu poskytuje všechny možnosti šťastného a spokojeného života a plné možnosti tvůrčího rozvoje pro dobro

společnosti.

Z uvedeného je patrné, že okresní soud pro Brno-město nesprávně si vyložil ustanovení § 31 odst. 1, § 35 zák. o právu rodinném a porušil tak zákon v těchto ustanoveních.